

Nietrzeźwość na drogach w Polsce i w Europie

Komisja Europejska w ciągu dwóch lat wydała 2.2 milionów Euro na kampanie promujące osobę wyznaczonego niepijącego kierowcy (designed driver) w celu przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach. Z raportu opublikowanego przez Eurocare wynika, że brak wymiernych efektów takich działań. Kampanie te mają niewielki wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drogach, redukcję liczby wypadków śmiertelnych i odniesionych obrażeń spowodowanych alkoholem oraz obniżenie bezpośrednich kosztów związanych z wypadkami samochodowymi w UE (ok. 45 milionów Euro). Wg Eurocare pieniądze przeznaczone w budżecie unijnym na przeciwdziałanie nietrzeźwości na drogach mogą być wydawane lepiej i z większym pożytkiem na kampanie promujące właściwą politykę alkoholową, np.: zmniejszenie dopuszczalnego limitu alkoholu we krwi kierowcy lub odebranie prawa jazdy pijanemu kierowcy na stałe.

Wyeliminowanie nietrzeźwości kierowców mogłoby przyczynić się do uratowania rocznie co najmniej 10 000 istnień ludzkich w Unii Europejskiej. *

W Polsce w 2003 roku spośród 51.078 wypadków drogowych (w których zginęło 5.640 osób, a 63.900 zostało rannych), **uczestnicy ruchu będący pod wpływem alkoholu** spowodowali 5.800 wypadków, co stanowi **11,4% ogółu**. Wśród 5 640 zabitych, 711 osób zginęło w takich wypadkach, a 7 037 osób zostało rannych. Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków stanowią kierujący pojazdami. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących w analizowanym okresie, nietrzeźwi stanowili 9,5%. W porównaniu z 2002 rokiem stwierdzono wzrost liczby ujawnionych kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu (w stanie po użyciu oraz w stanie nietrzeźwości) o 10.100 osób. **

Mimo tego, że liczba śmiertelnych wypadków samochodowych w krajach Unii Europejskiej w latach 90-tych zmniejszyła się, w ostatnich latach trend spadkowy został zahamowany. Grupa wiekowa najbardziej narażona na wypadki drogowe to 14-25 lat i dla tych osób to podstawowa przyczyna śmierci. Koszty związane w usuwaniem skutków wypadków drogowych w Unii Europejskiej to około 45 miliardów Euro rocznie. Jednak licząc koszty psychiczne, zdrowotne i inne skutki wypadków dla ofiar i ich rodzin kwota ta wzrasta trzykrotnie i **sięga 160 miliardów Euro (co stanowi 2% budżetu Unii)**. Komisja europejska oszacowała, że **jedna czwarta wszystkich śmierci poniesionych w wypadkach drogowych jest spowodowana alkoholem**. Koszty związane z **nietrzeźwością na drogach EU to około 40 miliardów Euro rocznie**.

Najbardziej efektywnymi metodami redukującymi ilość wypadków drogowych spowodowanych alkoholem jest obniżenie dopuszczalnego poziomu alkoholu we krwi kierowcy (Blood Alcohol Concentration Limit). W krajach europejskich zjawisko nietrzeźwości na drogach redukuje się poprzez zmniejszanie BAC do 0.5 g/L (dla kierowców amatorów) i 0.2 g/L dla kierowców zawodowych lub tuż po uzyskaniu prawa jazdy. Takie działania wraz z edukacją publiczną mogą obniżyć śmiertelność spowodowaną nietrzeźwością na drogach co najmniej o 10%. Rozwiązaniem może być także obniżenie dopuszczalnej zawartości alkoholu we krwi do 0.2 g/L dla wszystkich kierowców bez wyjątku. **Ryzyko wypadków drogowych zwiększa się wraz ze wzrostem dopuszczalnego BAC**. Przy BAC równym 0,5 g/L ryzyko wypadków samochodowych wzrasta o 38%, a przy BAC równym 1,0 g/L ryzyko wypadków wzrasta pięciokrotnie. Kiedy Szwecja obniżyła BAC z 0,5 g/L do 0,2 g/L w 1990 roku liczba wypadków drogowych spowodowanych alkoholem obniżyła się o 10%. Podobne wyniki zaobserwowano w Austrii, Belgii i Francji. **Obniżenie BAC zmniejsza ryzyko wypadków śmiertelnych w grupie młodych kierowców o ponad jedną czwartą**. Na podstawie dotychczasowych badań i obserwacji uznaje się, że maksymalny dopuszczalny BAC na poziomie 0,5 g/L zaproponowany przez Komisję Europejską w roku 1988, powinien być rekomendowany jako maksymalny legalny wskaźnik w krajach Unii Europejskiej. Natomiast wskaźnik BAC dla kierowców nowych (po egzaminie) oraz zawodowych powinien być obniżony do 0,2 g/L. **Sytuacją docelową jest ustalenie we wszystkich krajach UE dla wszystkich kierowców dopuszczalnego BAC na poziomie nie wyższym niż 0,2 g/L**. Podstawowa korzyść z ujednoliconego dopuszczalnego BAC to konsekwentny i jasny przekaz dla wszystkich kierowców samochodów prywatnych, ich pasażerów oraz kierowców zawodowych, że jazda po alkoholu jest zachowaniem ryzykownym i niebezpiecznym.

Odebranie prawa jazdy jako kara za jazdę w stanie nietrzeźwym może zmniejszyć ilość śmiertelnych wypadków o około jedną czwartą i powstrzymać ponowne wykroczenia. Dodatkowy efekt uzyskuje się gdy łączy się to ze specjalnymi programami dla kierowców. Wszechstronne programy dla nietrzeźwych kierowców, które są kombinacją kampanii medialnych, edukacyjnych, treningów umiejętności psychologicznych mogą prowadzić w przyszłości do zredukowania ilości śmiertelnych wypadków. W Polsce w chwili obecnej programy psychokorekcyjne dla kierowców zatrzymanych za jazdę pod wpływem alkoholu są na etapie pilotażu w kilkunastu gminach. Zamierzeniem PARPA jest wdrożenie ich jako ogólnie obowiązujących do polskiego systemu przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Działania zmniejszające dostępność alkoholu np.: większe ceny alkoholu i wyższy legalny wiek zakupu alkoholu również zmniejszają ilość śmiertelnych wypadków na drogach.

Dodatkowym czynnikiem zmniejszającym ilość wypadków śmiertelnych w krajach europejskich może być powszechne użycie testów oddechowych do pomiaru poziomu alkoholu we krwi. Alkomaty używane do tego celu powinny być na technicznie jednakowym poziomie w całej Europie. Sprawdzanie alkomatem poziomu BAC nie powinno następować tylko w przypadku podejrzenia o jazdę po alkoholu, ale również w sytuacjach rutynowych kontroli, choć nawet to nie spowoduje „wyłapania” wszystkich kierowców jeżdżących pod wpływem alkoholu.

Badanie Sartre-3 (2002r) postaw i świadomości społecznej na temat nietrzeźwości kierowców wykazało, że 91 % kierowców uważa, że nigdy nie można kierować pod wpływem alkoholu; 75 % kierowców uważa, że kierowcy nie powinni pić alkoholu, 40 % kierowców nie zdaje sobie sprawy z dopuszczalnej normy alkoholu we krwi (w Polsce 0,2 promila), 90 % kierowców popiera natychmiastowe zatrzymanie prawa jazdy za prowadzenie w stanie nietrzeźwości; 99,3 % kierowców twierdzi, że nie byli zatrzymani za jazdę pod wpływem alkoholu.

* Dane z raportu Eurocare „Drinking and driving in Europe”

** Dane Komendy Głównej Policji